

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כ"א.

עין משפט
נר מצוה

(א) וְיָזַל דְּרַבָּה וּרְמִי וּמִן הָעַמִּיק צַעֲרִין וְעַל סַדֵּי הַגֵּיהַ דְּמַי בְּרַ תַּחַם כִּי הָיָה קִיּוּמָא וְכו', (ב) לְקַמְטָן (מת.), (ג) וּמוֹסַפְתָּא פִּיזַן, (ד) וְעַי פְּרַשֵׁי שַׁבַּת קָמַי דִּיהָ שְׁמַיָּהּ בְּיַד אֲלַסְ, (ה) מַלְתָּא פִּיזַן, (ו) שַׁבַּת קָמַי, (ז) וְנֶסֶם דִּיהָ פִּיזַן, (ח) וְנֶעֱמִיחָא אִתְּךָ פִּלְסְטָרָן,

כי הא כו'. דצשמעתה איכא נמי ריהטא צלז טרחא ואיכא עיון צטרחא: כי הוּ קיימי מקמיה דרז חסדא. צטר לאגמרניהו שמעתתא: מרהטי בגמרא. מה ששמעו מפיו דבר פלוני אסור דבר פלוני מותר: והדר מעייני בצבא. להשיב כלום: מאני משפיה. כוסות: צמטללחא. לפי שאין מאוסים: מאני מיכלא. קערות לאחר שאלכו צון רכיך להויאלן: לצר צמטללחא. צון לסוכה: הלצא. כל של חרס ששאצין צו המים: ושחינ. דלי של עץ: שרגא. נר של חרס שקורין קרושיין: סוכה קטנה. של שיעור מלומס ו' טפחים אסור להניחן צמוכה: מקפה של גריסין. ממנהר לקלקל צגשמים מעט: ליבוא. קממין של סך היה משייר על המחל: רז יוסף מאניני דעת הוה דמינא צפ' ערבי פסחים (פסחים קיג:) שלשה חיינן אינן חיים הרחמינן והרחמינן ואניני הדעת שאינס יכוילן לצכול שזס דבר מיאוס ואמר רז יוסף כולו אימנהו צי: וירדו גשמים. וירד מן הסוכה לגמור סעודתו צצית וכשיצז לו פסקו גשמים עד מטריחין אותו להפסיק ולעלות פן שיגמור: איבעיא להו עד שיאור. עד שיעלה עמוד השחר: או עד שיעור. משינתו הא חס הקין אפילו היה צחאי הלינה יקוס משינתו ויעלה וישן צצוכה: תא שמע עד שיאור ויעלה עמוד השחר. ועל כרחיך עד שיעור הוא דמינא צה דאל"כ מאי ויעלה עמוד השחר: סרסי. צמתינו שני דצרים אלו הן סותרים זה לתא זה שיאור משמע שהארץ לו המזרח ועלה עמוד השחר משמע קודם לכן: אלא. על כרחך שיעור קמיני וה"ק עד שיעור משיעלה עמוד השחר לפסוקי חס הקין משינתו צלילה דאין מטריחין ואס עלה השחר ולא ינעור אין מקיין אותו: מי שפך למי. עזל לרצו והכי קאמר משל לעצד שהיה עושה לרצו עצדות שאינו עוזדו ככוגן כך צידוע שאין ישראל עוזדין כשורה או דלמא הכי קאמר ושפך לו רצו קיתון על פניו לומר אא מלפני דאי אפשי צשמושך וירידת גשמים היא שפיכת קיתון ומכל מקום סימן קללה הוא ומייהו פירושא דמתניתיני מביעאל לן שפיכת הקיתון מאי היא ישיבת הסוכה או ירידת גשמים: בזמן שהחמה לוקה כו'. משוס דאירי הכא צסימני קללה נקט לה: והגיה פנס. לנטיורי"א: והושינס צחשך. כך כשהחמה לוקה אינה מאירה כל כך: מפני שגלומדים צצמוכיהם. כל מיני

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אמרי וכו' וליך לאכול שם ציו"י:

מוסף רש"י

אי אפשי בשמושך. כלומר כשהגשמים יורדים לסוכה הכל יוצאין ונראה שאין הקצבים מפזן שגשמים לפני (תנתיב. ב.) הדרן עלך הישן

רבינו הגאול

כי הא דרבא ביהוי רמי, כי הו קיימי מקמי רב חסדא, הו מרהטי ולישא דגמרא, והדר יתיב ומייני בסברא. אמר רבא מאני משתיא במטללחא, מאני מכלא שרי במטללחא. שרגא שרי בסוכה גדולה, בסוכה קטנה חרין לסוכה. ירדו גשמים מאומה מותר ליפטות. תנא משתרח הקפה של גריסין. וכן אי הוה נשיב זיקא וקא מייני ציבי באפיה, מותר ליפטות. ת"ד היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד, ופסקו גשמים, אין מטריחין אותו לעלות (א) עד שיאור ויעלה עמוד השחר. וירושלמי לא סוף דבר שחחרת מקפת גריסין, אלא אפי' מקפת כל דבר. תני כשם שפמנין מפני הגשמים, כך מפנים מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל ור' אליעזר הוו נכסין ויוצאין כל הלילה. דבר שחחרת מקפת גריסין, אלא אפי' מקפת כל דבר. תני כשם שפמנין מפני הגשמים, כך מפנים מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל ור' אליעזר הוו נכסין ויוצאין כל הלילה. דבשי איתא אין מטריחין אותו לחורו, ולא שמע הא

מעותה איכא נמי ריהטא צלז טרחא ואיכא עיון צטרחא:

כי הו קיימי מקמיה דרז חסדא. צטר לאגמרניהו שמעתתא: מרהטי בגמרא. מה ששמעו מפיו דבר פלוני אסור דבר פלוני מותר: והדר מעייני בצבא.

כי הא (דרבה) בר חמא כי הוו קיימי מקמיה דרב חסדא מרהטי בגמרא בהדי הדדי והדר מעייני בסברא אמר רבא מאני משתיא במטללחא מאני מיכלא בר ממטללחא ורחיל בר ממטללחא ושרגא במטללחא ואמרי לה בר ממטללחא ולא פליגי יהא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה: ירדו גשמים: תנא משתסרה המקפה של גריסין אביי הוה קא יתיב קמיה דרב יוסף במטללחא נשב זיקא וקא מייתי ציבורתא אמר להו רב יוסף פנו לי מאני מהכא אמר ליה אביי והא תנן משתסרה המקפה אמר ליה לדידי כיון דאנינא דעתאי כמי שתסרה המקפה דמי לי ת"ר יהיה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיגמור סעודתו יהיה ישן תחת הסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיאור איבעיא להו עד שיעור או עד שיאור ת"ש עד שיאור ויעלה עמוד השחר תרתי אלא אימא יעד שיעור ויעלה עמוד השחר: משל למה הדבר דומה: איבעיא להו מי שפך למי ת"ש דמינא ישפך לו רבו קיתון על פניו ואמר לו אי אפשי בשמושך

ת"ר בזמן שהחמה לוקה סימן רע לכל העולם כולו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבריו והגיה פנס מפניהם כעס עליהם ואמר לעבדו טול פנס מפניהם והושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר כל זמן שמאורות לוקין סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שגלומדין במכותיהן משל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום ויום הוא דואג תנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שישיראל מונין ללבנה ועובדי כוכבים לחמה לוקה בזמנה סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע הרקיע סימן רע לכל העולם כולו פניו דומין לדם חרב בא לעולם לשק חיצו רעב באין לעולם לזו ולזו חרב וחיצו רעב באין לעולם לקה בכניסתו פורענות שוהה לבא ביציאתו ממחרת לבא וי"א חילוף הדברים ואין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אלהיה לוקה עמה שנאמר ובכל אלהי מצרים אעשה שפמים ובזמן שישיראל עושין ורצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו שנאמר כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה עובדי כוכבים יחתו ואין ישראל יחתו וי"א בשביל ארבעה דברים חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה ועל גערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחין שנשפך דמן כאחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי (פולסתר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שמרות פרועים ועל מלווי ברבית ועל

מזנא דמיבלא. קערות לאחר שאלכו צהן רכיך להויאלס מן הסוכה משוס מיאוס כך פירש צקוטערס וי"מ כגון קדירות ואגני דלישא וטעמא דכעין מדורו צעינן והני אין רגילין להיות צצית דירה אלא צית יש להם לצדס וכן פירש צה"ג כגון קדרי וספורי וצי טוי וצי תפי: ואבמרי"ה בר ממטללחא.

אין שרגא מעניינא דלחריס דמנא דמיכלא בר ממטללחא היינו צשעה שאין משתמש צהן דצשעת סעודה אוכל צקערה צצוכה אצל שרגא צעודו דולק ומשתמש לו לאורו אסור כדמוכח לקמן פרק לולב וערבה (ד' מת.) וחס) דתנן גצי צציעי של חג גמר מללכול לא ימיר סוכתו משוס דאי מתרמי ליה סעודתא אכיל צצווה אצל מוריד את הכליס מן הנמנה ולמעלה מפני כבוד יוס שמרעה כמכין עצמו לקראתו למקוס שיסעוד שס הלינה ואמרינן צגמרע אין לו מקוס להוריד כלי ורכיך לאכול (א) צה ציוס טוז האחרון מה יעשה ויוכיח שאינו כמוסף על המנהו לעשות סוכה שמונה ימים מדליק צה את הנר ומדשחצי לה היכירא צשעת הדלקה שמע מינה דלסור צחג ושמא היינו טעמא דמשוס דמוקמנין צצוכה קטנה ומיישינן שמא תשרף סוכתו ומדע הדלקה דוקא מדלא נקט מעייל את הנר כדנקיט התס מעייל צה מאני מיכלא:

הדרן עלך הישן

ת"ר בזה העולם כולו משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבריו והגיה פנס מפניהם כעס עליהם ואמר לעבדו טול פנס מפניהם והושיבם בחושך תניא רבי מאיר אומר כל זמן שמאורות לוקין סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שגלומדין במכותיהן משל לסופר שבא לבית הספר ורצועה בידו מי דואג מי שרגיל ללקות בכל יום ויום הוא דואג תנו רבנן בזמן שהחמה לוקה סימן רע לעובדי כוכבים לבנה לוקה סימן רע לשונאיהם של ישראל מפני שישיראל מונין ללבנה ועובדי כוכבים לחמה לוקה בזמנה סימן רע ליושבי מזרח במערב סימן רע ליושבי מערב באמצע הרקיע סימן רע לכל העולם כולו פניו דומין לדם חרב בא לעולם לשק חיצו רעב באין לעולם לזו ולזו חרב וחיצו רעב באין לעולם לקה בכניסתו פורענות שוהה לבא ביציאתו ממחרת לבא וי"א חילוף הדברים ואין לך כל אומה ואומה שלוקה שאין אלהיה לוקה עמה שנאמר ובכל אלהי מצרים אעשה שפמים ובזמן שישיראל עושין ורצונו של מקום אין מתיראין מכל אלו שנאמר כה אמר ה' אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה עובדי כוכבים יחתו ואין ישראל יחתו וי"א בשביל ארבעה דברים חמה לוקה על אב בית דין שמת ואינו נספד כהלכה ועל גערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה ועל משכב זכור ועל שני אחין שנשפך דמן כאחד ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי (פולסתר) ועל מעידי עדות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בא"י ועל קוצצי אילנות טובות ובשביל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שמרות פרועים ועל מלווי ברבית ועל

סא ב מ"י פ"ו מהל סוכה הלכה ה טור ש"ע א"ח סי' תל"ט פ"א: סו ג מ"ג שס הלכה ו טו"ע שס סעיף ה: סו ד מ"י שס טו"ע שס סעיף ו: סה ה ו ז מ"י שס טו"ע שס סעיף ז ובגמ"ז:

תורה אור השלם

1. ועברתי בארץ מצרים בפלגה הנה והפניתי כל בבור בארץ מצרים מאדך ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני יי: שמות יב יב 2. בה אמר יי אל וְךָךְ הַגּוֹיִם אֶל הַלְמְדוּ וּמֵאֱמוֹת הַשָּׁמַיִם אֶל תִּתְרוּ הַגּוֹיִם מִהֶמָּה: ירמיהו י ב

לעוי רש"י

קרושי"ל. מנחה. לנטיורי"א. פנס.

רבינו הגאול

הרב גמליאל ור' אליעזר. פוסקא לעבר שבא למוזג כניס (לרבין) ושפך הקיתון בפניו. תנא אמר לו אי אפשי בשמושך. תני מפני ד' דברים בעלי בתים לוקין ונמסרין למלכות. על שמשחין בידם שמרות פרועין. ושמלין ברכיה. ושפוסקין צדקה ואינן נותנין. ושספק בידו למחות ואינו מוחה. בזמן שמאורות לוקין סימן רע לאומות. משל למה הדבר דומה למלך שעשה סעודה (וכו'). בזמן שהחמה לוקה סימן רע לאומות, שהאמות מונין לחמה. לבנה לוקה סימן רע לשונאי ישראל, שיראל מונין ללבנה. לק במזרח, סימן רע לבני מזרח. במערב, לבני מערב. באמצע, לכל העולם. לקה כמין דם, חרב בא לעולם. כמין שק, רעב בא לעולם. לקה בכניסתו, פורענות שוהה לבוא. ביציאתו, פורענות ממחרת לבוא. וש אומרים חילוף. ובזמן שעושין רצון מקום, אין מתיראין מכל אלו. שנאמר, ומאותות השמים אל תחתו וגו', הגוים יחתו ת"ר ולא ישראל יחתו. ת"ר בשביל ד' דברים חמה לוקה, על אב בית דין שמת ולא נספד כהלכה, ועל גערה המאורסה שצעקה בעיר ואין מושיע לה, ועל משכב זכור, ועל שני אחים שנשפך דמן כאחת. ועל ד' דברים מאורות לוקין, על כותבי פלסטר, ועל מעידי שקר, ועל מגדלי בהמה נסה, ועל קוצצי אילנות טובים.

א) גלאה דספר כזן וז"ל עד ציבור סעודה היה סן פתח הסוכה וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד שיאור כו.

ועל

א א מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמנ
עשין מד טו"ע א"ח ס'
תרמט ספ"ב א:
ב ב מיי וסמנ ט"ז טו"ע
א"ח ס' תרמ"ה ספ"ב
ה:
ג ג מיי וסמנ ט"ז טו"ע
א"ח ס' תרמ"ט ספ"ב א:
ד ד מיי ט"ז טו"ע א סמנ
ט"ז טו"ע א"ח ס'
ה תרמ"ה ספ"ב א:
ו ה מיי ט"ז טו"ע א
סמנ ט"ז טו"ע א"ח
ס' תרמ"ט ספ"ב א ג:

רבינו הגנאל

ועל ד' דברים ממון בעלי
בתים יורד לטמיון, ועל
עושי שבר שכיר, ועל
כובש שכר שכיר, ועל
פורך ע"ל מצוארו ונתנו
בצואר חבריו, ונסות הרוח
כנגד כולן, ופשוטין הן.
הדרן עלך הישן
לולב הגזול והיבש
כ"ד, ואוקימנא
היבש משום דבעינן הדר
וליקא. גזול נמי ביום טוב
ראשון כתיב לכם, והאי
לאו שלכם.

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא משום דליהקטש לולב לאתרוג
דכתיב ביה הדר ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב
(שמות טו) זה אלי ואנוהו ואין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל זהכי
דמוכח פ"ק (לעיל דף י"א): דלמרי רבנן לולב מזה לאוגדו משום שנא'
זה אלי ואנוהו לא אגדו כשר והאי

יבש דהכא אין לפרש כמו יבש דפרק
אין מעמידין (ע"ז דף ק"ט): דתנן
החרינין של נכרים יבשים מותרים
ומפרש בגמ' יבשים לאחר שנים עשר
חדש דהא אמרינן לקמן (דף ק"ג.) גבי
הדס יבש יבשו רוב עליו ונשתייר
שם שלשה זדי עלין לחין כשירין
אלמא אין היבשות תליי בשנים עשר
חדש אלא יש לומר יבשות דהכא כמו
יבשות און צבור דתנן בפרק על אלו
מומין (בכורות דף י"ג.) רבי יוסי בן
המשולם אומר יבשה עד שמהא
נפרכת בצפורין:

נקטם ראשו. לכאורה מיידי בשני
עלין האמלעיים היוצאין
מראש השדרה אבל קשיא דבגמרא
(דף ק"ג.) קאמר רבי יהושע בן לוי
ניטלה המיומת פסול והן אותן העלין
האמלעיים והא אפילו נקטם ראשו
פסול כל שכן נטלו לגמרי ורצין לומר
דנקטם ראשו מיידי צרוב העלין
העליונים אי נמי אכטריך ליה לרבי
יהושע בן לוי לאשמעינן ניטלה דסלקא
דעמיה דחשיב דהר טפי מנקטם אי
נמי ניטלה אחת מן המיומת דבנקטם
לא מיפסלה אלא נקטמו שתייהן:

נפרצו ע"יו. צרוב עלין איירי דכתיבא בחוספתא (פ"ג) ופי'
צקונטרס שנפרצו מן השדרה שלו ואינן מחוברין אלא
על ידי אגודה משמע שרובה לומר שנתלשו לגמרי מן השדרה ולא
משמע כן בגמ' דלמרינן נפרצו דעביד כי חופיא והעלין שנתלשו
מן השדרה הוי מיקרו כדלמרינן בגמרא (דף י"ג.) אמר רבה לא
'(ליגוד) איניש לוליבא דהושענא דמשתיירי הוי והוי חלי'ה כלומר
אם ארוך הוא יותר מדאי מן הערבה וצא לקצץ מתחת לא יקצץ
צעודו בצאודו דמשתיירי עלי הלולב כשנתלש מן השדרה על ידי
הקלי'ה ומן ההולין עושין חופיא כדלמרינן בהגזול קמא (ב"ב דף י"ד.)
האי מאן דגזול לוליבא מחבדיה ועבדיהו הוי קני מעיקרא לוליבא

והשתא הוי ועבדיהו חופיא קני מעיקרא הוי והשתא חופיא
וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסיק** ותני לא שנא ב"ב ראשון ו"ש ב"ב שני. משמע דייק מדקמני סתם ולא מפליג ומימה
הא אמרינן לקמן (דף ל"ד.) יקצו וחסר כל שהוא פסול אע"ג דב"ב שני כשר כדלמרינן לקמן (דף י"ג.) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ופיסק
ציה ומוקי מנמי' ב"ב ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאל הא לקמן בצוף הסוגיא דייק בר נחמן בר יצחק הכי אכל הכא (א) לא
אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דב"ב שני נמי גבי נקצ קמני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף ב"ב שני משום הדר
ומינה בירושלמי משמע קמ' דמשום חזוית לא מיפסיל אלא ב"ב ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמאל כל הפסולין אינן
פסולין אלא ב"ב ראשון בלבד דתנן אמרינן רובו מנד אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דלמרינן לקמן (דף ל"ה.) גבי חזוית ומינה אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ומני
כמו שמאל דשמעתין דמוקי מנמי' דגזול ב"ב ראשון ומשכיר ב"ב שני אי נמי ברישא דמשנה שייך לדקדק מדמני סתם ולא מפליג
אבל כולהו אחריני אידי דלא מפליג ברישא לא מפליג אפסיל ושונה דבריו סתם אף על פי שי' לחלק:

בעינן הדר וריבא. משמע דפשיטא ליה דבעינן הדר לכולהו יומי ולכס משלכס לא מיתוקס אלא ב"ב ראשון וכן ולקחתם דממעטין מיניה
חסר דבעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא ב"ב ראשון כדקאמרינן לקמן בפירקא (דף י"ג.) ר' חנינא מטביל ביה ב"ב שני ופיסק
ציה ומימה מאי שנא זה מזה הא כולהו צהדי הדדי כתיב ביה קרא ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני
דכתיבי מקמי ציום ראשון עליה קיימי אבל הדר בתריה כתיב אכתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף ט"ז.) ולקמן
בפירקין (דף ל"ד.) דארבעה מינין שבלולב מעבדין זה את זה דבעינן לקיחה תמה וצליה פירקין (דף מ"א.) וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג.)
דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלל כתיב ולקחתם לשון יחיד כי היכי דדרשינן פרק רבי ישמעאל
(מנחות דף ס"ה.) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם ואם כן בשאר הימים תיסגי זמין אחד וצלקיחה של אחד בשביל כולם לכן נראה
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא בגזולין ושאר יומי דרבנן זכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מ"ד.) הלכך בעיקר
הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון בשאר יומי כעין דאורייתא וכן צהדר משום הדור מזה אכל צחסר וצשאל לא תקון
וצגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מזה הבאה בעצירה ושמאל סבר דלא תקון דמתוך שיוצא בשאל יוצא נמי בגזול:

ועל שהיה ספק צידם. של צעלי צמים הללו למחות ציד עוברי
עצירות שצדורס שצצריהם נשמעים ממחמת עושרם והצריות יראים
מהם ולא מיחו: ועל שפוסקין. צעלי צמים הללו לזקה צרבים
שימנהו לעניי (והם) ולא נותנים: **לעמיון**. שנטממין וכלים מאלהים:
כוצש. שמדחהו בלך ושזו: **עושק**.
לגמרי גזול שכרו: ועל גסות הרוח.
שמתגאים ומשתררין על אחיהם
בשביל עושרן:

הדרן עלך הישן
לולב הגזול. הגזול לולב קף של ממרים
והדר תני הדס וערבה
צאפי נפשיהו: **גזול**. פסול ולקחתם
לכם כתיב משלכם: **יבש**. דבעינן
מזוה מהודרת דכתיב (שמות טו)
ואנוהו: **של אשירה**. אינן שעובדין
אותו ע"ז וצגמרא (א) מפרש טעמא: **ושל**
עיר הנדחת. משום דלשפרה קאי
דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה
תקצוץ (ט) ולולב צעי שיעור ד' טפחים
כדלקמן (דף ק"ג.) וכיון דהאי לשפרה
קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי:
נקטם ראשו. פסול דלא הוי הדר:
נפרצו עליו. משדרה ואינן מחוברין
אלא על ידי אגודה כי חופיא שקורין
אשקוב"א לאו הדר הוא: **נפרצו**
עליו. מחוברין הן בשדרה אלא
שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי
אינן: **יאגדנו מלמעלה**. אם נפרדו
עליו יאגדס שיהו עליון עם השדרה
כשאר לולבין: **זיני הר הכרזל**. מפרש

הדרן עלך הישן
לולב "הגזול בהיבש פסול" ושל אשירה
ושל עיר הנדחת פסול ונקטם
ראשו נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר
רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה ציני
הר הברזל כשירות (ז) לולב שיש בו שלשה
טפחים כדי לנענע בו כשר: **גב' הקא פסיק**
ותני לא שנא ב"ב ראשון ולא שנא ביום
טוב שני בשלמא יבש הדר בעינן וליבא
אלא גזול בשלמא יום טוב ראשון דכתיב
לכם (ט) משלכם אלא ביום טוב שני אמאי
לא א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי
משום

בגמרא (נ"ג.) זיני דקלים: **כשרות**. לולבין שלהן ואע"פ שעלין שלהן קטנים
מאד ואין עולין עם ארכה של שדרה: **כדי לנענע** צו. מפרש
בגמרא (נ"ג.) שלשה טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדר וטפח
יותר כדי לנענע דבעינן נענעו כדלקמן (דף י"ג.) מעלה ומוריד מולין
ומציא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: **גב' קפסיק ותני**.
פסול: **לא שנא ב"ב ראשון**. דחייביה מדאורייתא: **לא שנא ב"ב**
שני. דליתיה דנטיילת לולב אלא מדרבנן צדיום הראשון כתיב ויקרא עג:
בשלמא יבש. פסול דרבנן נמי כיון דמזוה הוא משום זכר למקדש
בעינן הדור מזוה: **אמאי לא**. מהיכא תיתי למיפסליה:
שגאמר

שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד
משמע דייק מדקמני סתם ולא מפליג ומימה
הא אמרינן לקמן (דף ל"ד.) יקצו וחסר כל שהוא פסול אע"ג דב"ב שני כשר כדלמרינן לקמן (דף י"ג.) בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ופיסק
ציה ומוקי מנמי' ב"ב ראשון ואי דייק מדקמני גזול ולא קמני שאל הא לקמן בצוף הסוגיא דייק בר נחמן בר יצחק הכי אכל הכא (א) לא
אסיק אדעתיה ואי משום דקמני גזול דומיא דב"ב שני נמי גבי נקצ קמני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף ב"ב שני משום הדר
ומינה בירושלמי משמע קמ' דמשום חזוית לא מיפסיל אלא ב"ב ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמאל כל הפסולין אינן
פסולין אלא ב"ב ראשון בלבד דתנן אמרינן רובו מנד אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דלמרינן לקמן (דף ל"ה.) גבי חזוית ומינה אי
יוס ראשון דווקא על כרחך הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ומני
כמו שמאל דשמעתין דמוקי מנמי' דגזול ב"ב ראשון ומשכיר ב"ב שני אי נמי ברישא דמשנה שייך לדקדק מדמני סתם ולא מפליג
אבל כולהו אחריני אידי דלא מפליג ברישא לא מפליג אפסיל ושונה דבריו סתם אף על פי שי' לחלק:

(א) גיטין לג. נלה.
(ב) ע"י חוס' לקמן לא.
(ג) ד"ה של, א) ולקמן לא.
(ד) ולקמן לג: לו: מנחות
מב, ה) ולעיל כ: ושי"ן,
(ו) רש"ל מ"ג, ו) בס"א:
גויס, ח) ולקמן לא:
(ט) גמ"ל ט"פ: ושפ"ה,
(י) ז"ל ליגון.

תורה אור השלם

1. ויגזרו יירשו ארץ
והתענגו על רב עלומו:
התלים לו יא
2. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרים וענף עץ
עבת וערבי נתל
ושמחתם לפני יי
אלהיכם שבעת ימים:
ויקרא כג מ

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קפסיק ומני
וכי אכל הכא עדיין לא
אסיק אדעתיה:

לעני רש"י

אישקוב"א. מ"ט ט"ט.

מוסף רש"י

נקטם ראשו. הגזול
שבו, אם מתוך ראש שני
עלין הגזויהן מכלול קורא
ראש (טייור רש"י ט'
רע"ט.) הדר בעינן מזה
הדורה בעינן. האיל
ומכיר שם שמים עליו
(לקמן לו.)